Håndbogsreol 2

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

EN NYORDNING AF KONSERVATORIEFORHOLDENE

AFGIVET AF

MUSIKKOMMISSIONEN

DET JURIDISKE LABORATORIUM
14541
ex. 2

BETÆNKNING NR. 322

1963

AS J. H. SCHULTZ - UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI - KØBENHAVN

INDHOLD

Side

I. Indledning 5

II. Den gældende konservatorieordning 7

III. Den fremtidige struktur 10

IV. Den musikpædagogiske uddannelse 21

V. Udvalgets videre arbejde 22

Indledning.

Ved skrivelse af 30. marts 1957 nedsatte undervisningsministeriet en kommission, der fik til opgave at undersøge den danske musikopdragelses og det danske musiklivs vilkår og i forbindelse hermed at fremsætte forslag til forbedringer.

Som kommissionens formand beskikkedes departementschef i undervisningsministeriet *Agnete Vøhtz* og som medlemmer af kommissionen beskikkedes i øvrigt:

Docent (nu professor), dr. *Gustav Albeck,* udpeget af Landsdelsorkestrenes samarbejdsudvalg.
Formanden for Dansk Musiker Forbund *Johannes Andreasen,* udpeget af Dansk Musiker Forbund.
Sanginspektør *Ejnar Boesen.*
Lektor *Gunnar Heerwp,* faglig medhjælper i sang for undervisningsinspektøren.
Højesteretssagfører *Eivind Helsted.*
Professor *Finn Høffding.*
professor *Jørgen Jersild,* udpeget af Det kgl. danske Musikkonservatorium.
Chefen for statsradiofoniens musikafdeling *Vagn* , udpeget af radiorådet.
Redaktør *Axel Kjerulf,* udpeget af Dansk Tonekunstnerforening, musikrådet.
Professor, dr. *Jens Peter Larsen,* udpeget af Københavns universitet.
Kgl. kammersanger *Einar Nørby,* udpeget af Musikpædagogisk Forening.
Direktøren for Det kgl. danske Musikkonservatorium, komponisten *Knudåge Riisager* udpeget af Det kgl. danske Musikkonservatorium.
Pianisten *Victor Schiøler,* udpeget af Fællesrådet for udøvende Kunstnere.

I kommissionens sammensætning er senere sket følgende ændringer:

Ved skrivelse af 25. oktober 1957 blev kapelmester *Vilhelm Gåser* beskikket som repræsentant for Dansk Musiker Forbund i stedet for hr. *Johannes Andreasen.*

Efter at seminarieadjunkt, mag. art. *Henning Bro Rasmussen* havde afløst kgl. kammersanger *Ejnar Nørby* som formand for Musikpædagogisk Forening blev han ved skrivelse af 28. marts 1960 beskikket som medlem af kommissionen.

Efter at musikkommissionen var blevet henlagt under ministeriet for kulturelle anliggender beskikkedes departementschef i dette ministerium *Henning Rohde* ved skrivelse af 4. oktober 1962 som formand for kommissionen i stedet for departementschef Agnete Vøhtz.

Som leder af kommissionens sekretariat beskikkedes ekspeditionssekretær i undervisningsministeriet (nu ministeriet for kulturelle anliggender) *Erik Tjalve* og som sekretær beskikkedes iøvrigt sekretær (nu fuldmægtig) *Gerda Birkelund,* sekretær (nu fuldmægtig u. nr.) *Poul Rovsing Olsen* og sekretær *J. Harder Rasmussen* alle undervisningsministeriet (nu ministeriet for kulturelle anliggender).

Kommissionen har delt sig i to arbejdsudvalg, arbejdsudvalget vedrørende musikopdragelsen og arbejdsudvalget vedrørende musiklivet.

Arbejdsudvalget vedrørende musikopdragelsen fik følgende sammensætning:
Sanginspektør *Einar Boesen,* formand,
lektor, mag. art. *Gunnar Heerwp,*
professor *Finn Høffding,*
professor *Jørgen Jersild,*
professor, dr. phil. *Jens Peter Larsen,*
kgl. kammersanger *Einar Nørby,* afløst af seminarieadjunkt, mag. art. *Henning Bro Rasmussen,*
direktør *Knudåge Riisager.*

Arbejdsudvalget har været delt i 3 underudvalg, heraf underudvalget vedrørende den højere musikuddannelse og underudvalget vedrørende musikpædagogiske spørgsmål. Arbejdet i forbindelse med nærværende betænkning er foregået dels i disse underudvalg, dels i arbejdsudvalget.

Som udvalgenes sekretær udpegedes sekre-

tær *Poul Rovsing Olsen*, der fra 1. april 1960 afløstes af sekretær *J. Harder Rasmussen.*

Forslaget om provinskonservatoriernes forhold er drøftet med repræsentanter for disse.

Baggrunden for, at man på dette tidspunkt fremkommer med en særlig betænkning om konservatoriernes forhold er, at det er nødvendigt, at der snarest muligt skabes en fast tilskudsordning for provinskonservatorierne, hvis økonomiske forhold er meget usikre. Såfremt der ikke inden udgangen af finansåret 1962-63 skabes grundlag for en fast ydelse af tilstrækkelige tilskudsbeløb til disse konservatorier, står man i fare for, at de må indstille deres arbejde til stor skade for dansk musikliv.

Ved afgivelsen af denne betænkning til ministeriet for kulturelle anliggender skal man derfor henstille, at der tages skridt til at gennemføre de stillede forslag snarest muligt.*)

København i november 1962.

Gustav Albeck. **Ejnar Boesen.** **Vilhelm Gaaser.** **Gunnar Heerup.**

Eivind Helsted. **Finn Høffding.** **Jørgen Jersild.** **Vagn Kappel.**

Axel Kjerulf. **Jens Peter Larsen.** **Henning Bro Rasmussen.**

Knudåge Riisager. **Henning Rohde.** (Formand) **Victor Schiøler.**

J. Harder Rasmussen.

*) Samtidigt med, at betænkningen var færdigudarbejdet, forelå der meddelelse om, at Den kulturelle Fond, som løbende er blevet holdt orienteret om kommissionens arbejde og forslag, ved fordelingen af sine midler for finansåret 1962-63, havde truffet beslutning om en ekstraordinær forhøjelse af sine tilskud til de tre provinskonservatorier med henblik på, at disse kunne fortsætte og vidsreudbygge deres virksomhed i perioden, indtil en fast tilskudsordning kunne etableres. I overensstemmelse med kommissionens tanker er de ydede tilskud, der er fulgt op af forøgede tilskud fra de respektive kommuner, af en sådan størrelse, at konservatorierne har kunnet afskaffe elevgebyrerne og foretage en forhøjelse af lærerlønningerne. Det er oplyst over for kommissionen, at det kun har været muligt for fonden at yde disse tilskud ved at gøre indgreb i fondets kapital, og at det bl. a. af den grund vil være umuligt for fondet fortsat at yde støtte til konservatorierne i det nødvendige omfang.

II.

Den gældende konservatorieordning.

Indledende oversigt.

Der findes i dag fem konservatorier. Af disse er Det kgl. danske Musikkonservatorium (siden 1949) en statsinstitution, medens de fire øvrige: Det jydske Musikkonservatorium, Nordjysk Musikkonservatorium, Vestjysk Musikkonservatorium, og Det fynske Musikkonservatorium, er selvejende institutioner.

Som statsinstitution får Det kgl. danske Musikkonservatorium sine udgifter dækket ved bevillinger på finansloven. Med virkning fra 1. april 1961 er der sket en så betydelig forøgelse af det statstilskud, der som en finanslovbevilling ydes Det jydske Musikkonservatorium, at dette konservatorium på mange måder vil være stillet som en statsinstitution. De øvrige konservatorier modtager tilskud dels fra staten, først og fremmest Den kulturelle Fond, dels fra hjemstedskommunen og eventuelle andre lokale myndigheder. Medens de tre øvrige provinskonservatorier må opkræve betydelige gebyrer af de studerende og betale meget lave lærerlønninger, har Det jydske Musikkonservatorium nu kunnet afskaffe gebyrerne, så undervisningen er vederlagsfri som ved Det kgl. danske Musikkonservatorium og forhøje timelønningerne, så de svarer til de ved Det kgl. danske Musikkonservatorium ydede.

For det kgl. danske Musikkonservatorium gælder lov nr. 275 af 9. juni 1948 og den med hjemmel i denne lov udstedte anordning nr. 6 af 6. januar] 1956, som ændret ved anordning nr. 395 af 25. november I960. For de øvrige konservatorier findes ingen tilsvarende bestemmelser.

Undervisning os eksaminer.

Det kgl. danske Musikkonservatorium.

Ifølge anordning nr. 6 af 6. januar 1956 har Det kgl. danske Musikkonservatorium til opgave at varetage videregående uddannelse i musik og bidrage til højnelse af den almene musikkultur i Danmark. Konservatorieundervisningens mål er at uddanne vordende instrumentale og vokale solister, komponister, organister, kantorer, dirigenter, musikteoretikere, kammermusikere, orkestermusikere, korsangere og musikpædagoger.

Undervisnings- og eksamensordningen ved Det kgl. Musikkonservatorium er fastsat ved undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 83 af 8. marts 1960, udstedt med hjemmel i den nævnte anordning.

Studieordningen efter denne bekendtgørelse kan grafisk fremstilles således (se side 8):

Afgangseksamen eller den mere krævende diplomeksamen opnås således uanset hovedfag efter 4 års studier ved hovedskolen. Studerende, der har aflagt diplomeksamen, kan få tildelt endnu et års undervisning i den såkaldte solistklasse. Denne adgang anvendes i ret vidt omfang, således at de fleste af diplomkandidaterne, d. v. s. ca. halvdelen af hver årgang, får en samlet studietid på 5 år inden for deres hovedfag.

Konservatorieundervisningen er anlagt som en helhedsundervisning og omfatter hovedfag og almene musikopdragende fag. Der undervises i hovedfaget gennem hele studiet, medens undervisningen i de almene fag som. hovedregel afsluttes med eksamen efter 3 års studier.

Foruden afsluttende eksamen med orgel som hovedfag afholder konservatoriet organisteksamen. Til denne eksamen kan tillige privatister indstilles, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 82 af 8. marts 1960.

Ved siden af hovedskolen er der, som det vil ses af den grafiske fremstilling, en række kursus.

Musikpædagogisk kursus, der er to-årigt, står åbent for konservatoriestuderende, der har aflagt 3. års eksamen, og for ude fra kommende, som skal bestå en særlig optagelsesprøve. Eksamen fra musikpædagogisk kursus afholdes ikke af konservatoriet, men af den særlige eksamenskommission, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 9. maj 1940 med senere ændringer. Til denne eksamen kan også privatister indstille sig.

DET KGL. DANSKE

MUSIKKONSERVATORIUM

STUDIEPLAN

Forberedelseskursus i hørelære
2½ måned derefter optagelsesprøve

Underskole
1 år. Hovedfag og hørelære
- derefter optagelsesprøve

Hovedskole
4 års fremadskridende undervisning
i hovedfag: KLAVER, CEMBALO, SANG, VIOLIN, CELLO, KONTRABAS, HARPE

FLØJTE, OBO, KLARINET, FAGOT, HORN, TROMPET, BASUN, TUBA, SAXOFON, SLAGTØJ, ORGEL, KOMPOSITION, MUSIKTEORI & MUSIKHISTORIE

Sang-
privatister

Privatister

og obligatoriske fag
MUSIKTEORI, HORELÆRE, MUSIKHISTORIE, KLAVER, KORSANG, ANSTANDSØVELSER, ORKESTERSKOLE, KAMMERMUSIK, SAMMENSPIL, ENSEMBLESANG, REPETITION, FORMLÆRE

Opera-akademi
Forberedende operauddannelse
1½ år
Foruden timerne på konservatoriet: EGTNING, DANS OG PLASTIK, SKUESPILDRAMATIK, TEATERHISTORIE

samt frivillige fag: FRANSK, TYSK, ITALIENSK, TALELÆRE, ET INSTRUMENT, SANG, AKKOMPAGNEMENT, INSTRUMENTATION, KOMPOSITION

Det 4. år kan et kursus påbegyndes samtidig med hovedskolens afslutning:
DIPLOMEKSAMEN,
ORGANIST- OG AFGANGSEKSAMEN

Egentlig operauddannelse
2 år
REPETITION OG KLAVERPRØVER, OPERADRAMATIK, SKUESPILDRAMATIK
afsluttes med
OPERA-AKADEMIETS AFGANGSEKSAMEN

Solistklasse
- kan afsluttes med debutkoncert.

Debut

Kantorkursus
2 år
KORLEDELSE, STEMMELÆGNING, GENERALBASSPIL, PARTITURSPIL, LITURGIK, OPFØRELSES-PRAKSIS, TRANSKRIPTION, KORSANG
- afsluttes med
KANTOREKSAMEN

Musikpædagogisk kursus
2 år PÆDAGOGIK, FORMLÆRE, MUSIKHISTORIE, MUSIKTEORI

HØRELÆRE, SAMMENSPIL, KAMMERMUSIK, FOREDRAGSSERIER
- afsluttes med
MUSIKPÆDAGOGISK EKSAMEN

Dirigentkursus
2 år
PARTITURSPIL, DIREKTIONSTEKNIK, INSTRUMENTATION, HORELÆRE, FORMLÆRE, ANALYSE
- afsluttes med
DIRIGENTEKSAMEN

Kantorkursus, der er 2-årigt, står åbent for forskellige grupper af konservatoriestuderende, først og fremmest 4. års studerende med orgel som hovedfag med henblik på organisteksamen og tillige for ude fra kommende f. eks. sådanne som har bestået organisteksamen, kantorer og lærere med seminarieuddannelse.

Dirigentkursus, der er 2-årigt, er fortrinsvis forbeholdt konservatoriestuderende, men ude fra kommende kan deltage efter at have bestået en optagelsesprøve. Konservatoriets studerende kan påbegynde kursus efter 3. års eksamen.

Det sker meget hyppigt, at konservatoriestuderende, der har bestået 3. års eksamen, simultant følger flere undervisningsrækker, f. eks. fortsætter undervisningen på hovedskolen med henblik på afsluttende eksamen i hovedfaget, og påbegynder undervisningen på et af de 2-årige kurser.

Studietiden vil således ofte, uanset om hovedskolen afsluttes med diplomeksamen og et solistår, være 5 år. Ikke helt sjældent hænder det, at en studerende, som jævnsides med et hovedfag har studeret et tillægsfag, ønsker hovedfagseksamen også i sit hidtidige tillægsfag, og dette medfører naturligvis en forlængelse af den samlede studietid.

I gennemsnit overstiger den faktiske studietid imidlertid næppe 5 år.

Studieplanen for samtlige undervisningsformer er meget nøje beskrevet i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 83 af 8. marts 1960 og vil derfor ikke i nærværende betænkning blive detailleret gennemgået.

Det kgl. danske Musikkonservatorium og Det jydske Musikkonservatorium varetager instrumentalundervisningen af de musikstuderende ved Københavns og Århus universiteter.

Det ved anordning af 6. januar 1956 oprettede *Operaakademi* er en institution, der under fælles ledelse af Det kgl. danske Musikkonservatorium og Det kgl. Teater varetager uddannelsen af operasangere. Uddannelsen sker efter et af ministeriet godkendt regulativ.

Provinskonservatorierne.

De øvrige konservatorier søger alle at meddele en undervisning i overensstemmelse med studieplanen for Det kgl. danske Musikkonservatorium, skønt der ikke fra nogen side er stillet krav herom. Disse bestræbelser vanskeliggøres imidlertid i betydelig grad af en række forhold.

Først blandt disse må nævnes de økonomiske vanskeligheder. Omend der i de senere år er blevet ydet adskilligt større offentlige tilskud til disse konservatoriers drift end tidligere, er forholdet som foran berørt fortsat det, at konservatorierne i Esbjerg, Odense og Ålborg er tvunget til at kræve meget store elevgebyrer og betale meget lave lærerlønninger for at bevare balance på budgettet. De snævre økonomiske rammer forbyder også disse konservatorier at anskaffe tilstrækkeligt meget og tilstrækkeligt godt undervisningsmateriel og hindrer naturligvis i det hele gennemførelsen af en i alle måder tilstrækkelig undervisning.

Udover de økonomiske problemer — hvis løsning er let at anvise — arbejder de mindre konservatorier under vanskeligheder af mere principiel art. Disse konservatorier tiltrækker vel studerende fra et stort geografisk område, men ofte sådan, at de studerende bliver boende på deres hjemsted, hvorfor undervisningen af hensyn til den ofte lange rejsetid må lægges på én eller højst to dage om ugen. Dette medfører ofte, at undervisningen for sådanne fjerntboende studerende ikke kan gennemføres inden for den for studerende ved Det kgl. danske Musikkonservatorium normerede studietid, men varer et eller flere år længere. Denne studieform er næppe i alle tilfælde helt uden indflydelse på det udbytte, den enkelte studerende får af sit studium. Blandt de mere principielle vanskeligheder bør også nævnes, at antallet af studerende ved de enkelte konservatorier kan være så lavt, at en fuldstændig gennemførelse af undervisningen i f. eks. orkesterspil, korsang og kammermusik, som udover et stort antal studerende kræver en vis alsidighed i den faglige sammensætning bliver umulig. Det temmelig begrænsede grundlag for lokal rekruttering af lærere til konservatorierne kan i forbindelse med de lidet fristende lønninger og de ikke helt tilfredsstillende undervisningsforhold også gøre det vanskeligt — ja til tider umuligt — at skaffe fuldt kvalificerede lærere i alle fag.

Omend disse og flere vanskeligheder som nævnt er naturlige og til en vis grad uundgåelige for mindre konservatorier, forstærkes de af de økonomiske problemer konservatorierne kæmper med og vil derfor tilsvarende formindskes allerede ved en løsning af disse.

Uanset disse vanskeligheder har konservatorierne udført et i allerhøjeste grad anerkendelsesværdigt arbejde, og de har afgjort placeret sig som blivende elementer i dansk musikopdragelse.

Det skal bemærkes, at Det jydske Musikkonservatorium kun i meget begrænset omfang berøres af de her omtalte vanskeligheder, ikke mindst efter den foran omtalte betydelige forhøjelse af statstilskuddet til dette konservatorium.

III.

Den fremtidige struktur.

Kommissionens opgave.

Kommissionen har set det som sin opgave at stille forslag om rammerne for den virksomhed, som hidtil er blevet udøvet af musikkonservatorierne, men ikke i detailler at beskæftige sig med spørgsmål vedrørende studie- og eksamensordninger. Kommissionen vil således i det følgende omtale og stille forslag om strukturelle, organisatoriske og finansielle spørgsmål, men for studie- og eksamensordningernes vedkommende indskrænke sig til at fremkomme med en række principielle udtalelser, idet man forudsætter, at konservatorierne arbejder efter en fælles studie- og eksamensordning, som inden for de af kommissionen angivne rammer fastsættes i detailler af konservatorierne i forening, i fornødent omfang med ministeriets godkendelse.

Principielle betragtninger.

Under de herskende forhold har man på én institution, som det fremgår af afsnit II, samlet uddannelsesområder med højst forskelligt sigte og med deraf flydende forskellige krav til studerende, lærere og studieordning.

Omend Det kgl. danske Musikkonservatorium som statens højeste — og eneste —• læreanstalt på sit område og, men dog i mindre grad, Det jydske Musikkonservatorium, rent faktisk i langt overvejende grad har varetaget den videregående undervisning som f. eks. solist- og dirigentuddannelsen, har flere af de øvrige konservatorier i et vist omfang tilstræbt også at varetage sådan højere undervisning.

Konservatorierne har ikke i tilstrækkelig grad kunnet skelne mellem de forskellige studieformål, og resultatet kan være blevet, at uddannelsen ikke hidtil inden for rammerne af den gældende studieordning har kunnet tilrettelægges med klart sigte på den enkeltes studieformål og muligheder. Eksempelvis har i visse tilfælde en solistisk anlagt undervisning med henblik på et kunstnerisk virkefelt ikke kunnet føres tilstrækkeligt langt frem, i andre tilfælde har den haft en for fremtrædende plads i undervisningen af studerende, hvis interesser og evner pegede mod et senere pædagogisk virkefelt.

Det er derfor en hovedtanke for kommissionen, at området for den hidtidige konservatorieundervisning må inddeles efter formål, således at undervisningen i langt højere grad, end det nu er tilfældet, anlægges formålsbestemt, bl. a. med direkte henblik på de senere erhvervsmuligheder.

Hovedinddeling.

En hovedinddeling vil kunne foretages således at den videregående uddannelse, som den nedenfor er beskrevet, henlægges til enkelte af konservatorierne, medens den øvrige del af uddannelsen varetages af alle konservatorier.

Alle musikkonservatorierne skal herefter varetage den forberedende undervisning til alle uddannelser og den afsluttende uddannelse af musikpædagoger samt af orkestermusikere, korsangere og akkompagnatører, for så vidt angår den uddannelse, der tager direkte og primært sigte på disse erhverv.

Under den videregående uddannelse hvortil adgang som hovedregel fås gennem den forberedende uddannelse, skal især varetages uddannelsen af solister og dirigenter.

Der er ikke i det foregående taget stilling til organistuddannelsen og til spørgsmålet om, hvorvidt visse grene af den musikpædagogiske uddannelse bør henlægges udelukkende under den videregående undervisning. Kommissionen vil fremkomme med forslag herom i en følgende betænkning.

Konservatorierne.

Kommissionen foreslår, at konservatorieundervisningen varetages af de eksisterende fem konservatorier.

Det kgl. danske Musikkonservatorium, København.,
Det jydske Musikkonservatorium, Arhus,
Nordjysk Musikkonservatorium, Ålborg,
Vestjysk Musikkonservatorium, Esbjerg,
Det fynske Musikkonservatorium, Odense,

Videregående uddannelse.

og at den videregående uddannelse knyttes til konservatorierne i København og Århus. De to uddannelsesformer administreres som én institution, men ikke nødvendigvis med fuldstændigt fællesskab med hensyn til lærerpersonalet.

Nyordningens fordele.

En sådan formålsbestemt opdeling rummer meget betydelige fordele i forhold til den nuværende ordning. Den vil muliggøre en langt mere differentieret undervisning end hidtil, således at hver studerende kan ledes ad den bane, hans evner og interesser tilsiger. Den bevarer den eksisterende decentralisering af musikundervisningen og giver samtidig mulighed for en centralisering af den del af undervisningen, som stiller helt specielle krav til lærer og uddannelsesanstalt. En hovedopgave for konservatorierne bliver at uddanne musikpædagoger, og det er kommissionens forventning, at dette i forbindelse med en styrkelse i det hele af denne uddannelse, således som det senere vil blive omtalt, i høj grad vil medvirke til, at behovet for musikpædagoger over hele landet kan dækkes.

For solistuddannelsen m. v. vil nyordningen lette anvendelsen af tildels andre undervisningsprincipper end de nuværende, idet man under de nuværende forhold af et helhedshensyn har måttet afstå fra at brmge særlige principper til anvendelse på denne del af undervisningen, jfr. senere.

Opbygning.

Den for alle konservatorier fælles undervisning tænkes opbygget således (se side 12):

Forskole.

En egentlig forskole er en delvis nyskabelse. Det er en af svaghederne ved den nugældende ordning, at unge talenter først meget sent i deres udvikling har mulighed for at påbegynde en konservatorieundervisning. Det kgl. danske Musikkonservatorium kan således efter bestemmelserne ikke uden særlig dispensation optage studerende, der er under 16 år. Dette er for et specifikt talent ikke alene i sig selv meget sent, men der kan i uheldige tilfælde ved den uddannelse, som har fundet sted inden optagelsen, være ødelagt så meget, at genoprettelse er næsten umulig. På samme måde som ved uddannelsen af andre kunstnere, hvis præstationer er afhængige af visse fysiologiske forudsætninger (f. eks. balletdansere) bør der ved uddannelsen af tal enter på det musikalske område kunne gribes ind så tidligt, at netop disse fysiologiske forudsætninger udvikles i en så tidlig alder som muligt. Optagelse på forskolen bør derfor kunne finde sted i hvert fald fra det 14. år og i visse tilfælde, hvor det drejer sig om særlige talenter, endda tidligere. Af hensyn til de modenhedskrav, der stilles til eleverne på hovedskolen, bør optagelse på denne dog tidligst, som det nu er tilfældet, finde sted efter det fyldte 16. år og bør

Konservatorium

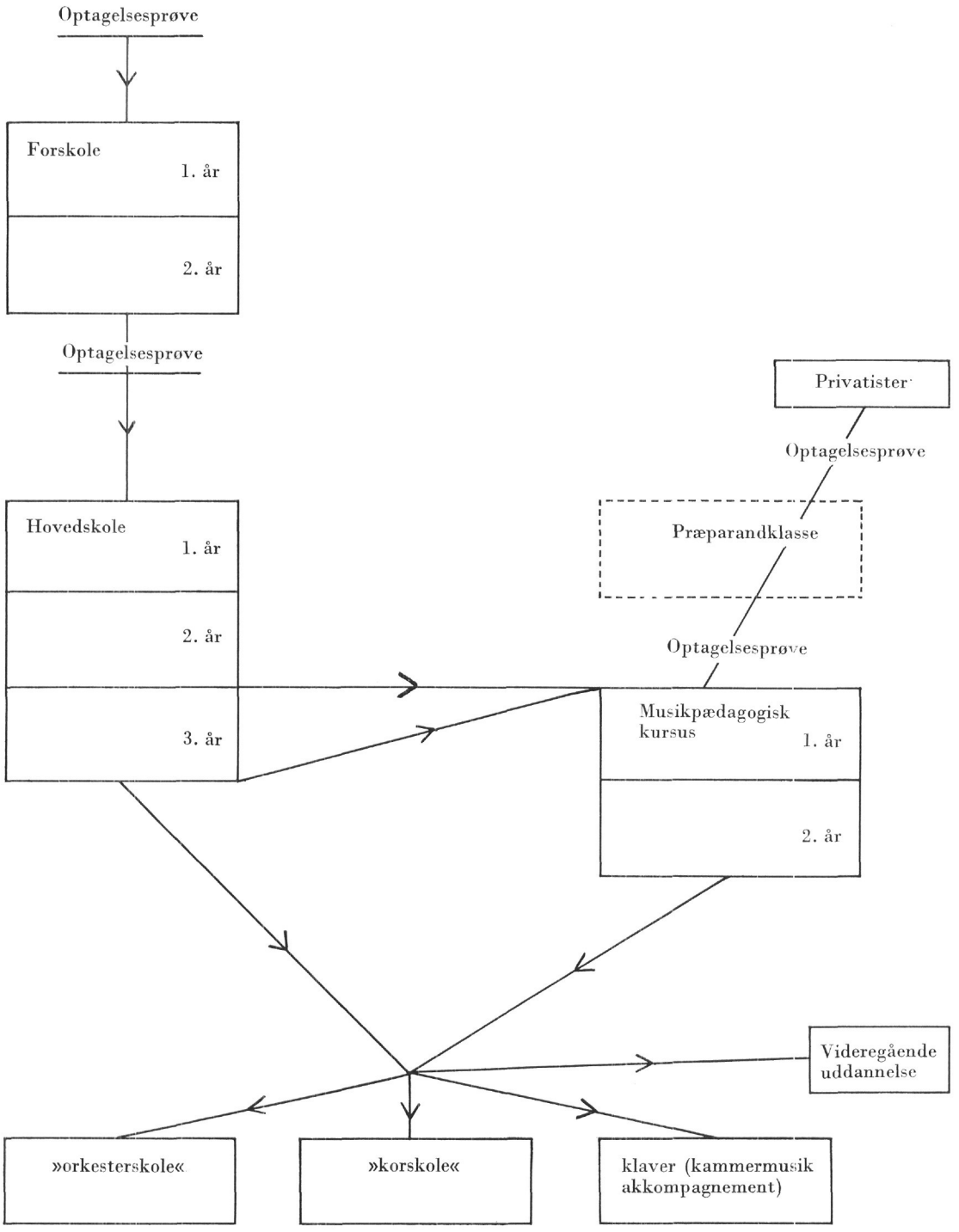

som regel udskydes til 18-19 år, d. v. s. efter fuldstændigt afsluttet skoleuddannelse. Forskolen må således utvivlsomt i adskillige eller måske i de fleste tilfælde udstrækkes udover to år.

Adgang **til** forskolen fås gennem en optagelsesprøve, hvor ansøgeren skal godtgøre musikalske anlæg. Ansøgere, der søger optagelse på hovedskolen, skal kunne henvises til forskolen. Forskolen skal i sit anlæg være to-årig, men to års undervisning er ikke obligatorisk, ligesom forskolen i sig selv ikke er obligatorisk. Der skal gives undervisning i hovedfaget og i teori og hørelære i i alt 2-2½ time ugentlig. Undervisningsplanen må tilrettelægges således, at eleven samtidigt kan følge en normal skoleundervisning. For elever, der optages så tidligt, at forskolen må udstrækkes udover to år, kan der eventuelt tilrettelægges en særlig undervisningsplan. Der må endvidere tages særlige hensyn ved tilrettelæggelse af studieplanen for forskoleelever, der tillige er elever på en gymnasieskole og der har musikspeciale.

Hovedskole.

Adgang til hovedskolen fås gennem en optagelsesprøve, hvortil kandidater kan indstille sig enten fra forskolen eller ude fra. Ved optagelsesprøven skal kandidaterne prøves dels i deres hovedfag, dels i de almene fag (klaver, almindelig musiklære, hørelære, prima-vista spil).

Der undervises i instrumentale, vokale og teoretiske hovedfag med tilhørende almene fag.

Hovedskolen er tre-årig og afsluttes med konservatoriets 3. års prøve.

Studieplan.

Studieplanen fastsættes fælles for alle konservatorier i en af ministeriet for kulturelle anliggende udstedt bekendtgørelse. Grundlaget for denne studieplan forudsajttes at være den studieplan for de første tre konservatorieår, som er nedfældet i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1960 om undervisnings- og eksamensordningen ved Det kgl. danske Musikkonservatorium, men forskellige ændringer må overvejes. Som forannævnt mener kommissionen, at det må overlades til konservatorierne i fællesskab, i givet fald med ministeriets godkendelse, at fastsætte studieplanen i detailler.

Kommissionen ønsker dog at fremkomme med følgende udtalelser af principiel karakter:

Optagelsesprøverne.

På forskolen må kun optages elever, som skønnes at have både vilje og evne til at begynde en musikeruddannelse med professionelt sigte. Det er ikke hensigten med forskolens oprettelse at skabe en konkurrence til de private musikpædagoger eller musikskoler, og det er i øvrigt kommissionen magtpåliggende i denne forbindelse at understrege, at man i højeste grad anerkender den indsats, navnlig de statsprøvede musikpædagoger udfører ved forberedelsen af elever til konservatoriernes optagelsesprøver.

Hvad optagelsesprøven til hovedskolen angår, forudsætter man, at den tilrettelægges stort set, som det for tiden er tilfældet ved Det kgl., danske Musikkonservatorium. Kommissionen har drøftet, om optagelsesbetingelserne skulle strammes eller lempes. Allerede oprettelse af forskoler skulle efterhånden betyde, at kravene til prøven kan øges uden risiko for, at antallet af ansøgere, der består prøven, formindskes. En stramning af kravene ville naturligvis i samme grad sætte sit præg på konservatorieundervisningens kvalitet og derfor for så vidt være en fordel. Det må dog ikke glemmes, at denne optagelsesprøve er porten til en række højst forskellige uddannelser, herunder også den musikpædagogiske uddannelse, og vurderingen af de pædagogiske muligheder hos de enkelte kandidater er endnu langt vanskeligere end vurderingen af de kunstnerisk-tekniske. Når man samtidig erkender betydningen af den almene musikalitet og af de pædagogiske evner, også i relation til de kunstnerisk-tekniske, hos de fremtidige musikpædagoger, må man stille sig afvisende over

for en almindelig skærpelse af talentkravet. Kandidater, som man vel ikke kan tillægge nogen større mulighed for en kunstnerisk løbebane, men som viser en sådan grad af musikalitet og intellekt, at der skulle være mulighed for en indsats på det pædagogiske felt, bør optages. Kravene i de almene fag vil imidlertid efterhånden kunne skærpes, således som det i øvrigt i de senere år har været tilfældet ved Det kgl. danske Musikkonservatorium.

Studiets forste år.

Den usikkerhed, der under alle omstændigheder hæfter ved bedømmelsen under en prøve, pålægger konservatorierne en pligt til særligt nøje at følge de studerende under studiets første år, og senest efter to års undervisning ved hovedskolen bør der foretages en afgørende bedømmelse af hver enkelt studerendes muligheder for at gennemføre et studium med et tilfredsstillende resultat. Dette er allerede princippet under den gældende ordning, men praksis må skærpes således, at 2. års prøve antager karakter af en forprøve, som, bestået, giver den studerende en vis rimelig sikkerhed for at kunne klare en afsluttende eksamen. På dette tidspunkt, som falder sammen med tidspunktet for den første specialisering under studiet, nemlig påbegyndelsen af den musikpædagogiske uddannelse, jfr. herom senere, må den studerende også vejledes med hensyn til den løbebane, hans særlige evner må skønnes at anvise ham. Her må det dog siges, at konservatorieundervisningen systematisk er sådan opbygget, at der på forskellige stadier er mulighed for overgang fra en studiegren til en anden.

Det er et hovedsynspunkt for kommissionen, at den herskende mangel på kvalificerede musikpædagoger sammen med de begrænsede erhvervsmuligheder for solister, som ikke er på allerhøjste plan, opfordrer til at lede en større del af de unge ind på det pædagogiske område. Det er bl. a. dette synspunkt, som ligger til grund for kommissionens forslag til ændrede bestemmelser for den musikpædagogiske eksamen, jfr. afsnit IV.

Årgangssystem — klassesystem.

Kommissionen har drøftet, om man i konservatorieundervisningen skal fastholde det hidtil brugte årgangssystem, hvorefter de studerende undervises og oprykkes i den fremadskridende undervisning efter årgang uden hensyn til den enkelte studerendes standpunkt, når dette blot opfylder minimumskravene inden for årgangen, eller om man helt eller delvis skulle gå ind for et såkaldt klassesystem, hvor hver enkelt studerendes standpunkt uden hensyn til hans årgang er afgørende for det niveau, hvorpå han undervises og for det tidspunkt, hvor han aflægger eksamen. Dette sidste system bruges eksempelvis ved visse franske og italienske konservatorier og gennemføres praktisk således, at hver studerende foruden i sit hovedfag — hvor der jo altid, også ved de danske konservatorier, anvendes et „klassesystem“ i den forstand, at undervisningen er individuel, og dens niveau alene retter sig efter den studerendes standpunkt — kun undervises i ét alment fag ad gangen, og eksamen i faget; aflægges, når den studerende har nået det krævede standpunkt. Selve undervisningen foregår således, at alle studerende i det bestemte fag udgør ét hold, som gennem en række sammenhængende timer undervises i stof af stigende sværhedsgrad, således at begyndere deltager i hele undervisningen, medens mere fremskredne studerende deltager, efterhånden som undervisningen når deres niveau. Man skal ikke afvise, at dette system har fordele, men man finder, at det i for høj grad lægger vægt på de almene fag som færdighedsfag, og at det rummer den afgørende ulempe, at det forhindrer anlæggelsen af undervisningen som en helhedsundervisning, hvor undervisningen i en række fag foregår jævnsides til gensidig belysning. Allerede af disse grunde kan man ikke anbefale indførelse af „klassesystemef, som i øvrigt bygger på forudsætninger med hensyn til forudgående uddannelse og studieformål, som ikke er tilstede ved indtræden på konservatorierne, men til en vis grad ved overgangen til den videregående uddannelse.

Dertil kommer, at mange af de fordele et „klassesystem" indebærer, kan opnås, og på Det kgl. danske Musikkonservatorium

er opnået, ved at gruppere de studerende på hold efter standpunkt og modenhed, således at man opnår hold af nogenlunde homogen sammensætning.

Medens man således må afvise denne undervisningsform for konservatoriernes vedkommende, kan det komme på tale at anvende den i tillempet form på visse dele af den videregående uddannelse.

Afsluttende konservatorieuddannelse.

Efter aflæggelsen af 3. års konservatorieeksamen står forskellige veje åbne for den studerende. Gennem en optagelsesprøve i sit hovedfag kan han konkurrere sig ind på den videregående uddannelse, eller han kan fortsætte sin uddannelse på konservatoriet med henblik på afsluttende konservatorieeksamen. Samme muligheder står åbne for den, der (efter i alt 4 års studium) har bestået musikpædagogisk eksamen ved konservatoriet.

Konservatorieeksamen kan tages i:

1. et instrument med særligt henblik på orkesterspil.
2. sang med særligt henblik på korsang
3. klaver med særligt henblik på kammermusik og akkompagnement.

Disse eksaminer tages ét år efter 3. års eksamen.

De særlige uddannelser, som her foreslås oprettet, er nyskabelser, som man lægger megen vægt på at få gennemført. Baggrunden for forslaget er ønsket om at kunne tilrettelægge en uddannelse med mere direkte sigte på erhvervsmulighederne efter studiets afslutning. Langt den overvejende del af de konservatorieuddannede musikere vil blive beskæftigede som pædagoger, orkestermusikere, korsangere og som akkompagnatører, medens kun et fåtal vil kunne få en betydelig virksomhed som solist. Der påhviler derfor konservatorierne en forpligtelse over for de studerende til at indrette en undervisning med henblik på disse erhvervsmuligheder. Under disse afsluttende uddannelser fortsætter undervisningen i hovedfaget (et orkesterinstrument, sang, klaver) samtidig med, at der gennemføres undervisning i en række discipliner med praktisk sigte. Deltagelse i denne undervisning står åben for enhver, som har bestået 3. års konservatorieeksamen med et hovedfag, der omfattes af undervisningen. Det bør understreges, at et tilfredsstillende forløb af denne afsluttende undervisning for orkesterspil og korsangs vedkommende forudsætter, at deltagelse i orkesterspil henholdsvis korsang har været et obligatorisk led i den forudgående undervisning.

For så vel orkester- som koruddannelsens vedkommende vil det være meget betydningsfuldt, om der kan opnås et nært samarbejde mellem de respektive konservatorier og de på stedet værende statslige eller statsunderstøttede orkestre og kor, således at de studerende som et led i deres uddannelse kan få adgang til at medvirke i professionelle orkestre og kor. Et sådant samarbejde må tillige være i orkestrenes og korenes interesse, dels rent øjeblikkeligt derved, at de opnår kvalificeret assistance, dels på længere sigt derved, at de medvirker til at forbedre uddannelsen for fremtidige orkester- og kormedlemmer. En sådan ordning bør dog kun omfatte studerende på de egentlige orkester- og korskoler, altså 4. års studerende, idet studieplanen for de tre første år ikke vil tillade de studerende at påtage sig sådant arbejde, og det ikke vil være hverken i konservatoriernes eller orkestrenes interesse at lade studerende medvirke, førend de er kvalificerede til at gøre en indsats i orkestret (koret).

Det er kommissionens opfattelse, at de fleste studerende bør gennemgå en fuldstændig musikuddannelse, omfattende både den musikpædagogiske og den afsluttende hovedfagsuddannelse. I de fleste tilfælde bør det tilrådes de studerende at tage musikpædagogisk eksamen først og derefter en afsluttende konservatorieeksamen. Ligeledes vil det kunne være tilrådeligt for den studerende, der stiler imod en solistuddannelse, at færdiggøre en musikpædagogisk uddannelse, inden han søger den videregående uddannelse Studieplanen for hovedskolen og for musikpædagogisk kursus må tilrettelægges således, at dette uden vanskelighed lader sig praktisere.

Kommissionen mener således, at et normalt studium, der ikke sigter med den videregående uddannelse, bør forløbe således:

(forskole, 2 år)
hovedskole, 2 år
musikpædagogisk kursus, 2 år
afsluttende konservatorieuddannelse, 1 år.

Naturligvis vil der af mange grunde kunne fremkomme afvigelser fra dette „normale" studieforløb.

Eksamensordningen.

Med hensyn til eksaminer bemærkes, at der efter kommissionens opfattelse bør indføres en fælles censorordning. Det er en afgørende forudsætning for kommissionens forslag om at fordele undervisningen på fem eksamensmæssigt ligeberettigede konservatorier, at man på alle måder sikrer sig, at uddannelsen kommer til at ligge på samme niveau. Dette vil jo bl. a. være en forudsætning for, at de studerende ved de forskellige konservatorier bliver ligestillet i henseende til muligheden for at fortsætte med en videregående uddannelse. En garanti for, at dette er tilfældet, opnår man ikke blot ved at fastsætte, at samme studie- og eksamensordning skal være gældende ved alle konservatorier. Det vil være rigtigt herudover at sikre sig, at undervisningen gennemføres i overensstemmelse med studieordningen, og at eksamenspræstationerne bliver ensartet bedømt, ved at etablere en for samtlige konservatorier fælles censorordning.

I høj grad bestemmende for konservatorieundervisningens niveau er naturligvis kvaliteten af de optagne studerende. Kommissionen vil derfor finde det rigtigt, at bedømmelsen ved samtlige optagelsesprøver, såvel til hovedskolen som til forskolen foretages af et bedømmelsesudvalg, som skal bestå af to beskikkede censorer, som uden hensyn til hovedfag foretager bedømmelsen ved samtlige konservatoriers optagelsesprøver suppleret med det pågældende konservatoriums direktør og højst to lærere fra dette inden for de respektive hovedfag. Bedømmelsen af prøverne i almene fag sker ved konservatoriets egne lærere.

Beskikkelse af censorer foretages af ministeriet for kulturelle anliggender efter indstilling fra konservatoriedirektørerne i forening.

Den videregående uddannelse.

Optagelsesprøve.

Adgang til den videregående uddannelse fås gennem en optagelsesprøve, hvortil kandidater, der har gennemgået en konservatorieuddannelse og på grundlag heraf bestået 3. års konservatorieeksamen eller musikpædagogisk eksamen kan indstille sig. Ved denne optagelsesprøve bliver kandidaterne alene prøvet i deres hovedfag, medens vurderingen af deres kunnen i de almene musikopdragende fag, sker på grundlag af deres resultater ved den forudgående eksamen og en udtalelse fra konservatoriet. Hvor andre end de nævnte på grundlag af en dispensation indstiller sig til optagelse, kan det bestemmes, at optagelsesprøven også skal omfatte almene musikopdragende fag.

Solistuddannelser,..

Solistuddannelsen er tænkt begrænset til et mindre antal studerende, der skønnes at have det ganske særlige talent, som er en forudsætning for en senere; kunstnerisk løbebane på et højt niveau. Dette følger af det synspunkt, som er omtalt foran i konservatorieafsnittet, at langt een overvejende del af musikerne vil få deres hovedbeskæftigelse som musikpædagoger, orkestermusikere og korsangere m. v., og kun et fåtal vil kunne få nogen betydelig virksomhed som solist. *Mern* bør derfor på den ene side sikre sig, at kun musikere, som må tillægges en mulighed for at hævde sig solistisk, får en uddannelse, der sigter herpå, og på den anden side at denne uddannelse bliver så fyldestgørende som muligt. Det er vanskeligt at give nærmere vejledning med hensyn til, hvilket kunstnerisk niveau man har i tankerne i forbindelse med solistuddannelsen. At uddannelsen ikke kan forbeholdes kunstnere, som udelukkende vil kunne leve som solister (koncertgivere) er på forhånd klart. I et land som Danmark må selv de allerbedste kunstnere ofte virke som orkestermusikere, musikpædagoger o. s. v. ved siden af deres virke som koncertgiver, og naturligvis må de musikere, der skal beklæde ledende pladser i de store orkestre eller i kammermusikensembler, have gennemgået en solistisk præget uddannelse.

En vejledning om det tænkte niveau ligger i, at en offentlig debutkoncert efter kommissionens opfattelse bør være obligatorisk som afslutning på solistuddannelsen.

Fastsættelsen af studie- og eksamensordningen for den videregående uddannelse mener man i øvrigt som for den øvrige konservatorieundervisnings vedkommende at måtte overlade til institutionerne selv, i fornødent omfang med godkendelse af ministeriet for kulturelle anliggender. Man skal fremkomme med følgende udtalelser af mere principiel karakter:

Under *solistuddannelsen* må der udover i hovedfaget undervises i stillære og formanalyse tilrettelagt særligt med henblik på hovedfaget og i kammermusik. Studerende med et orkesterinstrument eller sang som hovedfag skal deltage i orkester- eller korundervisningen efter bestemmelse i det enkelte tilfælde. Ligeledes skal der være lejlighed for de studerende til at få sprogundervisning.

Studieplanen bør til enhver tid tillade, at den studerende kan anvende det allermeste af sin tid på sit hovedfag.

Undervisningen i alle fag, bortset fra hovedfaget, afsluttes efter to år. Efter tre års forløb holdes afsluttende eksamen i hovedfaget, som, bestået, giver ret til et solistdiplom, der udleveres, når den obligatoriske offentlige debutkoncert er afholdt.

I særlige tilfælde skal eksamen dog kunne finde sted tidligere, såfremt den studerende og hans lærere i samråd med konservatoriets direktør finder dette tilrådeligt.

Studiets anlæg og sigte og det forhold, at den afsluttende eksamen er forbundet med en offentlig koncert kræver, at den studerende følges nøje under hele studietiden, og at studiet afbrydes, såfremt man på et tidspunkt må skønne, at det ikke vil kunne gennemføres med et tilfredsstillende resultat. Det må herved erindres, at en række andre muligheder for at tage en afsluttende eksamen fra et konservatorium vil stå åben for en studerende, som har kunnet konkurrere sig ind på den videregående uddannelse.

Der bør være mulighed for, at en studerende kan afbryde studiet f. eks. i et år for at tage undervisning hos en kvalificeret lærer i udlandet.

Dirigentuddannelsen.

De almindelige bemærkninger ovenfor gælder også dirigentuddannelsen som en særlig afdeling af solistuddannelsen. Studieplanen fastlægges af konservatorierne, og her skal kun et enkelt spørgsmål af principiel betydning rejses. Det er selvfølgeligt, at det er af afgørende betydning at råde over et godt orkester i dirigentundervisningen. Det er en udtalt svaghed ved den gældende ordning, at de dirigentstuderende alene har konservatoriernes egne orkestre til rådighed under studiet. Dette betyder, at den studerende skal lære at dirigere ved at lede et orkester, hvis medlemmer skal lære at spille i orkester. Det bør derfor tilstræbes at skaffe en ordning, hvorefter konservatoriet kan opnå et samarbejde med et professionelt orkester om i hvert fald en vis medvirken i dirigentuddannelsen, navnlig med henblik på den afsluttende del og eksamen, d. v. s. debutkoncerten. Et led i et sådant samarbejde bør det endvidere være, at de dirigentstuderende får adgang til at følge orkestret og dets dirigenter i det daglige arbejde. Det nærmere indhold af en sådan ordning må fastlægges i en aftale mellem konservatoriet og orkestret. Også dirigentuddannelsen afsluttes med en offentlig koncert.

Dansk musikliv lider under en alvorlig mangel på dirigenter. Dette gælder såvel orkesterdirigenter, f. eks. på grund af stabiliseringen og udbygningen af landsdelsorkestrene, som opera- og balletdirigenter. Der er derfor behov for en betydelig indsats for uddannelse af dirigenter, og det vil få alvorlige konsekvenser, hvis der i de kommende år ikke kan uddannes et nogenlunde stort antal velkvalificerede unge dirigenter.

Til optagelsesprøven til dirigentuddannelsen kan også ikke-konservatoriestuderende indstille sig. Optagelsesprøven tilrettelægges således, at den sikrer, at kandidaten fuldtud opfylder de krav, der må stilles til ham, for at han skal kunne følge undervisningen.

Komposition, teori og musikhistorie.

Uddannelsen i hovedfagene teori og musikhistorie og i komposition afsluttes under den videregående uddannelse.

LABORATORIUM

Operaakademiet.

Med hensyn til Operaakademiet bemærkes, at kommissionen er vidende om, at dettes forhold for tiden er genstand for principielle drøftelser mellem Det kgl. Teater og Det kgl. danske Musikkonservatorium.

Mesterkursus.

Konservatorierne bør have adgang til som led i den videregående uddannelse, at arrangere kortvarige særlige kursus med en fremragende dansk eller udenlandsk kunstner og pædagog som leder. Sådanne kursus vil kunne give inspiration såvel til studerende som til lærere, og erfaringerne fra tilsvarende udenlandske kursus viser, at der kan opnås et meget stort udbytte selv af et relativt kort kursus.

Til at deltage i sådanne kursus kan foruden studerende indbydes andre unge kunstnere, hvad enten de er uddannet på konservatoriet eller ej.

En forudsætning for, at en fremragende kunstnerisk pædagogisk kapacitet vil lade sig engagere til at lede et sådant kursus er, at der kan bydes ham et vederlag af den nødvendige størrelse, som fastsættes i det enkelte tilfælde.

Det bør overvejes, om sådanne kursus kan afholdes på nordisk basis.

Der bør også være hjemmel til at afholde andre særlige kursus, f. eks. til efteruddannelse af musikere eller **til** gennemgang af et enkelt særligt emne. Sådanne kursus må formodes **at** være **af** særlig interesse for musikpædagoger, organister og kantorer.

Konservatoriernes økonomiske og organisatoriske forhold.

Nuværende forhold.

Af de nuværende fem konservatorier er som nævnt Det kgl. danske Musikkonservatorium en statsinstitution, medens de øvrige fire konservatorier er selvejende institutioner, der oppebærer tilskud fra staten og lokale myndigheder. Medens konservatorierne i Esbjerg, Odense og Ålborg fra Den kulturelle Fond oppebærer tilskud, hvis størrelse fastsættes fra år til år — og herudover til tider éngangstilskud fra ministeriet for kulturelle anliggender — modtager Det jydske Musikkonservatorium, Århus, et på finansloven fastsat tilskud af en sådan størrelse og under sådanne bevillingsmæssige forudsætninger, at staten i realiteten har påtaget sig at dække de af konservatoriets udgifter, som ikke dækkes på anden måde.

Kommissionens forslag.

I fortsættelse af de rådende forhold og ud fra det synspunkt, **at** de højere læreanstalter bor drives af staten, foreslår kommissionen, at de to musikkonservatorier, hvortil der er knyttet videregående uddannelse, skal være statsinstitutioner. Der stilles således hermed forslag om, at staten overtager den selvejende institution *Det jydske Musikkonservatorium.* Det må være helt naturligt og selvfølgeligt, at disse to musikkonservatorier, som i henseende til deres uddannelsesmæssige funktion skal være ligestillede, også ligestilles finansielt.

Også for *konservatorierne i Ålborg, Esbjerg og Odense,* må det grundlæggende princip være, at der ikke lægges økonomiske hindringer i vejen for, at undervisningen på alle konservatorier bliver af lige kvalitet, og at de studerende i alle måder ligestilles, uanset ved hvilket konservatorium de studerer.

Gennemførelsen af dette princip kræver opfyldelse af en række økonomiske forudsætninger.

Lærerne ved samtlige konservatorier bør være af samme pædagogiske og kunstneriske kvalitet. De må aflønnes med den for timelærere ved Det kgl. danske Musikkonservatorium til enhver tid gældende timeløn. Dette vil medføre en betydelig forøgelse af disse konservatoriers udgifter til lærerlønninger.

Gennemførelsen af en konservatorieundervisning på et højt niveau stiller meget store krav til undervisningsudstyr og -materiel, først og fremmest instrumentarium, og også på dette punkt må konservatorierne påtage sig forøgede udgifter. Hvert konservatorium må råde over et veludstyret bibliotek med en fyldig node- og pladesamling m. m. og en samling af gode eksemplarer af de instrumenter, der anvendes.

Ligestilling mellem de studerende ved samtlige konservatorier kan kun opnås, når

undervisningen, som det nu er tilfældet ved Det kgl. danske Musikkonservatorium og Det jydske Musikkonservatorium, bliver vederlagsfri. Som der foran er redegjort for, betaler de studerende ved de øvrige konservatorier meget høje undervisningsgebyrer. Afskaffelsen af disse gebyrer vil, ud over at ligestille samtlige konservatoriestuderende, falde ganske i tråd med principielle bestræbelser inden for det danske under visnings væsen. Konservatoriernes gebyrindtægter bør således bortfalde som et led i nyordningen.

Ud over de lier særligt fremhævede punkter kan den højnelse af konservatorieundervisningens standard, som skulle blive et resultat af gennemførelsen af kommissionens forslag, medføre en vis forøgelse af udgifterne til konservatoriernes drift i øvrigt.

Det er afgørende for kommissionen, at der med opfyldelsen af disse forudsætninger skabes en fast, lovsikret finansieringsordning, som kan skabe grundlag for en konsolidering af konservatoriernes økonomiske forhold. Kommissionen mener ikke at burde stille forslag om den nærmere udformning af finansieringsordningen, og mener således ikke at burde tage stilling til, hvorvidt staten skal dække samtlige udgifter ved disse konservatoriers drift, eller om der skal søges opnået en ordning, hvorefter udgifterne efter særlige regler fordeles mellem staten og de pågældende kommuner.

I forbindelse med omtalen af finansieringsordningen bør det nævnes, at de musikskoler, som alle de her omtalte konservatorier driver i tilknytning til konservator]evirksomheden, ikke bør omfattes af en sådan ordning, idet disse skoler, som beskæftiger sig med undervisning af amatører, såvel børn som voksne, i deres sigte falder uden for et konservatoriums formål.

Forslagets økonomiske konsekvenser og nærmere gennemførelse.

Konservatorierne i Ålborg, Esbjerg og Odense.

De samlede udgifter ved driften af disse konservatorier kan ikke med bestemthed opgøres, bl. a. fordi undervisningen på de forskellige konservatorier, i større eller mindre omfang, må omlægges efter kommissionens forslag, og fordi antallet af studerende må forventes at ville stige ved undervisningsgebyrernes bortfald, men der kan på basis af de tre konservatoriers budgetter for undervisningsåret 1962 (1962-63) opstilles følgende beregninger, som i hvert fald viser udgifternes størrelsesorden:

Nordjysk M.usikkonservatorium.

Lærerlønninger	143.600	kr.
Ejendommens drift	26.740	-
Andre udgifter*)	132.510	-
	302.850	kr.

Vestjysk Musikkonservatorium.

Lærerlønninger	101.400	kr.
Ejendommens drift	13.000	-
Andre udgifter*)	32.400	-
	146.800	kr.

Det fynske Musikkonservatorium.

Lærerlønninger	153.796	kr.
Ejendommens drift	19.700	-
Andre udgifter*)	90.300	-
	263.796	kr.

Det bemærkes, at disse budgetter ikke er gennemgået kritisk, og det understreges, at de kun kan betragtes som rent vejledende ved skønnet over de udgifter, der vil fremkomme ved en fuld gennemførelse af kommissionens samlede forslag.

På grundlag af budgetterne og under hensyntagen til den forbedring og udvidelse af undervisningen, som må finde sted allerede under den gældende studieordning, må, de samlede årlige udgifter anslås til 800.000-900.000 kr.

1 forbindelse med gennemførelse af en stabiliseringsordning bør der stilles et beløb til rådighed til foretagelse af ekstraordinære instrumentindkøb og til supplering af samlingerne af bøger, plader og noder. Hertil må man anslå en årlig udgift på 200.000 kr. i 3 år.

Udgifterne ved gennemførelsen af nye studieordninger kan ikke beregnes, før studieordningerne er udarbejdet i detaljer, hvilket som nævnt bør gøres af konservatorierne selv med ministeriets godkendelse.

*) F. eks. udgifter til aflønning af administrai ionspersonale, til kontorhold, eksamen, koncerter m. v.

Det kgl. danske Musikkonservatorium og Det jydske Musikkonservatorium.

For finansåret 1962-63 er Det kgl. danske Musikkonservatoriums budget opført med 2.039.928 kr. og Det jydske Musikkonservatoriums budget med 435.900 kr.

Det er ikke muligt på forhånd at udtale sig om merudgifterne ved gennemførelsen af nyordningen. For størstedelen af undervisningens vedkommende vil der ikke blive tale om merudgifter i forhold til den nuværende ordning, idet denne undervisning allerede finder sted på de to konservatorier. Forlængelsen af solistuddannelsen med et år vil medføre en meget beskeden merudgift, idet det som tidligere nævnt må erindres, at kun et fåtal af de studerende forventes at skulle gennemgå denne uddannelse. Omdannelsen af Det jyske Musikkonservatorium til en statsinstitution vil medføre, at de ved Det kgl. danske Musikkonservatorium gældende ansættelses- og lønningsregler fuldt ud må overføres til Det jydske Musikkonservatorium. Et passende antal timelærerstillinger bør således efterhånden omdannes til tjenestemandsstillinger som professor og stillinger som regulativansat docent. Merudgiften herved, som altså andrager forskellen mellem lønnen i den faste stilling og timelærerlønnen, kan ikke for nærværende præciseres. Kommissionen vil finde det naturligt, at disse stillinger omdannes gradvis over en årrække. En beskeden udgiftsforøgelse kan endvidere fremkomme ved den foran omtalte ordning, hvorefter der bør være adgang til for kortere tidsrum at knytte en fremragende udenlandsk kunstner og pædagog til solistundervisningen. En betingelse for, at et sådant engagement kan bringes i stand er, at der er mulighed for at betale en sådan lærer et vederlag af en så betydelig størrelse, at det kan friste en virkelig kapacitet. Man skal endeligt nævne den meget store betydning det har, navnlig for solist-, dirigent- og komponistuddannelsen, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til stipendier til unge musikere til videreuddannelse i udlandet efter afslutningen af den videregående uddannelse.

Organisation.

Den kunstneriske og pædagogiske ledelse af konservatoriet ligger hos direktøren, som tillige har den daglige administrative ledelse. Til bistand for direktøren i kunstneriske og pædagogiske spørgsmål oprettes et lærerråd.

Konservatorierne i Esbjerg, Odense og Ålborg, som. er — og skal fortsætte som —• selvejende institutioner, må ledes af bestyrelser, som tiltrædes af en repræsentant for ministeriet for kulturelle anliggender.

Det må påses, at reglerne for bestyrelsens og direktørens virksomhed tilsikrer denne sidste fornøden pædagogisk og kunstnerisk frihed.

I øvrigt vil der være at fastsætte regler for konservatoriernes virksomhed og organisation, fælles for samtlige konservatorier. Forslag til sådanne regler udarbejdes af konservatoriedirektørerne i forening og indsendes til ministeriet for kulturelle anliggender til godkendelse.

I reglerne for konservatoriernes virksomhed og organisation vil bl. a. være at optage bestemmelse om fremgangsmåden ved ansættelse af lærere ved konservatoriet, således at der skabes en fast procedure, hvori bl. a. indgår, at der, når en stilling skal besættes, nedsættes et bedømmelsesudvalg, hvori ét medlem udpeges af konservatorierne i København og Århus i forening.

Vejledende ved fastsættelsen af reglerne for konservatoriernes virksomhed og organisation vil i øvrigt være anordning af 6. januar 1956 om Det kgl. danske Musikkonservatorium, således som ændret ved anordning af 25. november 1960.

Det vil være naturligt, at konservatoriedirektørerne ved regelmæssige møder under forsæde af direktøren for Det kgl. danske Musikkonservatorium drøfter spørgsmål af fælles interesse.

Med de forandringer, som måtte følge af særlige forhold i en overgangstid, forudsættes Det jydske Musikkonservatorium organiseret i overensstemmelse med reglerne for Det kgl. danske Musikkonservatoriums organisation, som ikke i kraft af de her stillede forslag skulle behøve nogen ændring.

IV.

Den musikpædagogiske uddannelse.

Kommissionen har foretrukket at give dette emne en særlig fremstilling fremfor at inddrage det under afsnit III, hvor det systematisk hører hjemme, idet den musikpædagogiske uddannelse er en integrerende del af konservatorieuddannelsen.

De gældende regler om musikpædagogisk eksamen findes i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 9. marts 1940 om afholdelse af en musikpædagogisk eksamen som ændret ved bekendtgørelse af 18. november 1944, 16. marts 1946, 6. juni 1950 og 22. juni 1956. Studieplanen for den musikpædagogiske uddannelse er fastsat i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1960 om undervisnings- og eksamensordning ved Det kgl. danske Musikkonservatorium.

Konservatoriets pædagogiske kursus er 2-årigt og står åbent for såvel konservatoriets studerende (interne) som for studerende der har fået deres musikalske uddannelse uden for konservatoriet (externe). De interne studerende påbegynder almindeligvis deres pædagogiske studium ved begyndelsen af det fjerde konservatorieår, i løbet af hvilket de foruden at fuldende deres uddannelse på konservatoriet (med aflæggelse af afgangs- eller diplomeksamen ved slutningen af det fjerde år) følger undervisningen på det pædagogiske kursus.

Efter brevveksling med undervisningsministeriet har musikkommissionen påtaget sig at udarbejde forslag om en revision af de gældende regler om den musikpædagogiske eksamen.

Kommissionen har et forslag til en fuldstændig omlægning af den musikpædagogiske uddannelse og eksamen under udarbejdelse. Behandlingen er endnu ikke helt afsluttet, men man forventer i løbet af foråret 1963 at kunne forelægge ministeriet for kulturelle anliggender et forslag til udsendelse af en ny bekendtgørelse om denne eksamen.

Man vil derfor på indeværende tidspunkt indskrænke sig til en kort omtale af hovedtrækkene for nyordningen, specielt for så vidt angår denne uddannelses strukturelle indpasning i den i afsnit III foreslåede nyordning af konservatoriernes forhold.

For de instrumentale hovedfag, bortset fra orgel, tænkes indrettet et musikpædadagogisk kursus, begyndende efter 2. hovedskoleår. Undervisningen i hovedfaget og i de almene musikopdragende fag tilrettelægges således, at den studerende, for så vidt angår disse fag, efter afslutningen af det musikpædagogiske kursus vil være ligestillet med de studerende, som har gennemgået hovedskolens tredje år, og dermed ligestillet med hensyn til mulighederne for at fortsætte uddannelsen enten på konservatoriets fjerde år eller under den videregående uddannelse.

Når kommissionen i sin nyordning af rammerne for konservatorieundervisningen lader de studerendes indtræden på musikpædagogisk kursus ske allerede efter to års hovedskoleundervisning i modsætning til tidligere, hvor dette skete efter 3 års hovedskoleundervisning, er forudsætningen den, at standpunktet ved påbegyndelsen af musikpædagogisk kursus såvel i hovedfag som i de almene fag på grund af den 2-årige forskole, som foreslås oprettet, må være betydeligt højere end tilfældet nu er ved 2. årsprøven. Optagelseskravene for externe st aderende på musikpædagogisk kursus skærpes tilsvarende.

For de øvrige hovedfags vedkommende: sang, teori og musikhistorie, hørelære og nodelæsning, musikledelse samt orgel vil tidspunktet for kursus' påbegyndelse og dets varighed blive fastsat under hensyn til. de enkelte fags særlige forudsætninger, f. eks. for visse fags vedkommende, således at et to-årigt kursus påbegyndes efter tredje hovedskoleår, for andre således at et tre-årigt kursus påbegyndes efter andet hovedskoleår. Det er under drøftelse at henlægge uddannelsen i visse fag udelukkende til de konservatorier, hvortil der er knyttet en videregående uddannelse.

Man skal oplyse, at det af musikpædagog, fru *Jette Tikjøb* drevne Jydsk Musikakademi med virkning fra 1. september 1962 har indstillet sin virksomhed som uddannelsessted for statsprøvede musikpædagoger, idet fru Tikjøb fra dette tidspunkt er ansat som leder af den pædagogiske uddannelse ved Det jydske Musikkonservatorieum.

V.

Kommissionens videre arbejde.

Det underudvalg under musikkommissionen, som beskæftiger sig med konservatorieforholdene og med den musikpædagogiske uddannelse, vil, som det er nævnt i afsnittene III og VI, snarest fremkomme med forslag vedrørende organisteksamen og vedrørende musikpædagogisk eksamen, men vil herudover stille andre forslag i tilknytning til den foreslåede nyordning.

Det gælder for alle de her nævnte forslag, at de vil ligge inden for rammerne af den foreslåede generelle nyordning, som således vil kunne gennemføres, uden at det er nødvendigt at afvente de yderligere forslag.